

ביצד מברכין פרק ישיי ברכות

לו.

עין משפט
גד מצוה

דכולנו שלקי. כל מיני ירק שלוק: **החושש בגרונו**. וזכר לתם זו שמן הרבה דהוה ליה שמן עיקר ואניגרון טפל: לא יערענו בשמן. בשבת דמשהי ליה בתוך גרונו ואינו בזלעו וכיון דלא זלע ליה מוכחא מילתא דלרפואה הוא ומכמים גורו על כל רפואות הנכרות משום

שתיקת סמנים שהיא מלכאה: **החלה**. כלומר לכתחלה לא ימן השמן צפוי לשם ערעור כי אם לשם זליעה ואם זלע להשקותו שהנו: **דאיה ליה הגאה מיניה**. לזכר הרפואה יש לו הגאה אכילה: והלכא וכו' עד **פטר להו** לא גרסינן ומה"ג הוא: **קמחא דחמי**. אוכל קמח חטים כמות שהיא: **זורא פרי האדמה**. כשאר כוסם חטין דמינא לקמן צפרקין (ד' לז). שמך זורא פרי האדמה: **דאשפני**. וגרע הואיל ולא אשפני לעילוי מעלימתא: **נמלסיה קאי**. והוה ליה ככוסם חטין: **הכא איה ליה עליוא אחרינא**. הלך יא מכלל פרי ולכלל דרך אכילתו לא זלע. אזל השמן מיד זלע בשמיו לכלל דרך אכילתו ועיקר הפרי לכך נטעוהו הלך פרי הוא: **מאי לאו**. מדלמך שער מכלל דס"ל בחמיו זממיה דחשיב: **ומי גרע ממנה חמיה** והיכי תיסק אדעתין דלא תצעי זרכה: **ומי**. שלמי"ר (א): **קוקיאני**. מולעיס שבמעיים: **דאיה ליה הגאה**. זכאליה: **קורא**. כך של דקל. כשענפיו גדלים בכל שנה ושנה כדרך של האילנות הנוסף בשנה זו וך זכאנה כנה מתקשה ונעשה עץ: **לנון סופו להקשות**. שאם אינו מולשו צעמו הוא מתקשה כעץ: **אדעתא דפוגלא**. לאכלו כשהוא כך ושמו פוגלא: **לנף**. מין עץ: **אדעתא דפרחא**. שם פרי: **מיני נלפא**. הוא לנף. לפי שגדלים זו כמה מיני אכילה קרי ליה מיני: **תמרוס**. בתוך העלים גדלים כמין תמרות וזולעין צללה כנו צעלין של ערבה: **איניוות**. הוא הפרי: **קפריסין**. הוא קליפה גדולה שסביבות הפרי ענין קליפה הגדילה קצבי אגוזים דקיס: **לנף נטעי איניש אדעתא דסופא**. לאכול את העלים ואת התמרות שאינן ממעטין את האילן בכך: **דקלא לא נטעי איניש אדעתא**. לאכול את הקורא שהאכלו ממעט ענפי האילן: **ערלה בחוזה לארץ**. מדברי סופרים היא: **דכל המיקל בארץ**. צערלה הלכה כמותו בחוזה לארץ. דכיון דאינה מן המורה הלך אחר המיקל: **גבי מעשר**. דהא דר"ע לגבי מעשר איתמר דמעשר פירות האילן דבארץ גופה דרבנן שהמורה לא חייבה לעשר אלא דגן מירוש ויהיה: **כלאים בכרם**. קסבר מין ירק הוא: **מ"מ זכ"ש** הוא ליה ספק ערלה וכו'. (א) האי מ"מ מנסקנא דפירכא דרבינא הוא ולמימר דהא הפרי עצמו מותר בחוזה לארץ דלא צריך ספק הוא ותנן ספק ערלה כו': **ובסוריא**. ארס לובה שככש דוד והוספה על גבול ארץ ישראל: **ובחוזה לארץ**. הלוקח מן החשוד על הערלה יודע הוא שיש צפרדסו וקנות ונטיעות: **יודע ולוקח**. הימנו אף על פי שספק הוא אם יצא מן הנטיעות: **ובזכר**

לא יערענו. פירש"י להשקותו וא"כ לפלוג וליתני צדיקה מאי אכילא ע"י אניגרון אפילו צעיניה שרי לזלעו לאלתר דהא אינו אסור אלא לערער דהיינו להשקותו ע"כ פי' הר"י לא יערענו אפי' צלעיה זלע שהייה של שמייה שאינה אלא לרפואה קרי ליה ערעור ואפי' כשזלעו והיינו טעמא דמתסר משום דקא מוכחא מילתא דלרפואה קא מכיון איני יש ליישב פירוש"ש רש"י לא יערענו להשקותו אלא נתן רש"י לתוך אניגרון ואפילו להשקותו או בזלעו (א) צעיניה זלע שהייה: **כיון דאית ליה הגאה מיניה בעי ברכוי**. ונראין הדברים (א) דאם ארס שומה (א) משקין ארס המשקין רעים לשמות דלית ליה הגאה מיניה לא צעי זכוכי ואי אית ליה הגאה מיניה זלע הרפואה צעי זכוכי: **והלכתא**. שכתוב שפסחים לא גרסי' לשון ה"ג הוא

עד קמחא וכו': **קמחא דחמי**. נראה דלא מיירי צקמחא ממש דאם קן לא שייכא זיה זככה דזורא פרי האדמה אלא מיירי צקמחא שקורין אישקלא"טרי או צקמחא שעשין משקלות שעל שמייצין צמור: **לא נטעי איניש אדעתא דקורא**. וסבר גמ' כוונתה דשמואל וא"כ אומן לולבי גפנים דלא נטעי איניש אדעתא דהכי מצריקין עלייהו שהכל נהיה דבדרי ואומן שקד"ש כשהם רעים אוכלים קליפתם החלוונה ולא נטעי להו אדעתא דהכי למיכל להו כשהם רעים כי אם לאכול הגרענין שלהן כשיצטלו מן ענפיהו ועליו נטעיה: **קליפי**

אבל דשערי לא לברך עליה כלל קמ"ל ומי גרע מולח וזמית (א) דתנן (א) על יהמלח ועל (א) הזמית אומר שהכל נהיה בדברו אצטריך סד"א מלח וזמית עבדי איניש דשדי לפומיה אבל קמחא דשערי הואיל (א) וקשה לקוקיאני לא לברך עליה כלל קמ"ל כיון דאית ליה הגאה מיניה בעי ברכוי: **קורא רב יהודה** אומר פרי האדמה ושמואל אומר שהכל נהיה בדברו רב יהודה אומר פרי האדמה פירא הוא ושמואל אומר שהכל נהיה בדברו וסופו להקשות אומר ליה שמואל לרב יהודה (א) שינא כוונתך מסתברא דהא צנון סופו להקשות (א) ומברכין עליה בורא פרי האדמה ולא היא צנון נטעי איניש אדעתא דפוגלא דקלא לא נטעי איניש אדעתא דקורא וכל היכא דלא נטעי איניש אדעתא דהכי לא מברכין עליה והרי צלף דנטעי איניש אדעתא דפרחא ותנן על מיני נצפה על העלין ועל התמרות אומר בורא פרי האדמה ועל האבינות ועל הקפריסין אומר בורא פרי העץ אומר רב נחמן בר יצחק צלף נטעי איניש אדעתא דקלא לא נטעי איניש אדעתא דקורא ואע"ג דקלסיה שמואל רב יהודה הלכתא כותיה דשמואל: אומר רב יהודה אומר רב יצחק של ערלה בחוזה לארץ זורק את האבינות ואוכל את הקפריסין למימרא דאבינות פירי וקפריסין לאו פירי ורמינהו על מיני נצפה על העלים ועל התמרות אומר בורא פרי האדמה ועל האבינות ועל הקפריסין אומר בורא פרי העץ הוא ר"ע אומר ר"אין מתעשר אלא אבינות בלבד מפני שהוא פרי ונימא הלכה כרבי עקיבא אי אומר הלכה כרבי עקיבא הוה אמינא אפי' בארץ קמ"ל (א) כל המיקל בארץ הלכה כמותו בחוזה לארץ אבל בארץ לא ונימא הלכה כרבי עקיבא בחוזה לארץ דכל המיקל בארץ הלכה כמותו בח"ל אי אומר הכי הוה אמינא הנ"מ גבי מעשר אילן דבארץ גופא מדרבנן אבל גבי ערלה דבארץ מדרבנן אמינא אמינא בח"ל נמי נגזור קמ"ל רבינא אשכחיה למר בר רב אשי דקא זרק אבינות וקאכיל קפריסין א"ל מאי דעתך בר' עקיבא דמיקל ולעביד מר כב"ש דמקילי מפי דתנן (א) צלף ב"ש אומרים כלאים בכרם וב"ה אומרים (א) אין כלאים בכרם אלו ואלו מודים שחייב בערלה הא גופא קשיא אמרת צלף ב"ש אומרים כלאים בכרם אלא מין ירק הוא והדר תני אלו ואלו מודים שחייב בערלה אלא מין אילן הוא הא לא קשיא ב"ש ספוקי מספקא להו ועבדי הכא לחומרא והכא לחומרא מ"מ לב"ש הוה ליה ספק ערלה ותנן (א) ספק ערלה מותר ובח"ל יורד

יד א ב מיי פ"ח מהלך
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ד:

ב א מיי פ"ח מהלכות
פ"ח ה' כ טושי"ע
אר"ח סי' שם ספיק ל' רב
אלפס שבת סוף פ"ד דף
מ"ז:

ב א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

ז א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

ז א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

ז א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

כ א מיי פ"ח מהלך מ"ש
ונטע רעבי הלכה ג
סמך עשין קלו טושי"ע
ז"ל סימן לז' ספיק ו':

כ א מיי פ"ח מהלך
מחמת הלכה ד:
כ א מיי פ"ח מהלך
ה' כ טושי"ע י"ד סי'

ל' א מיי פ"ח מהלכות
מחמת אר"ח ה' ל'
כ א מיי פ"ח מהלכות
מחמת אר"ח ה' ל'
י"א [י"ב] סמך לאין קמד
טושי"ע י"ד סימן לז' ספיק
ט' י':

כ א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

כ א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

כ א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

כ א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

כ א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

כ א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

כ א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

כ א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

כ א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

כ א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

כ א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

כ א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

כ א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

כ א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

כ א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

כ א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

כ א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

כ א מיי פ"ח מהלכות
זכרתי לך סמך עשין
כ טושי"ע אר"ח סי' רב
ספיק ח:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מלת
שלמי"ר. ג"כ פי' מי מלת
(ב) ר"ח מ"מ לנ"ש וכו'
(ג) וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
(ד) ר"ח ד"ה לא יערענו וכו'
(ה) וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
(ו) וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
(ז) וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
(ח) וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
(ט) וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'
(י) וכו' וכו' וכו' וכו' וכו'

גלוין הש"ס

גמ' הואיל וקשה לקוקיאני
דלכא שבת דף ק"ט:

מוסף תוספות

א. בחו"ש שמואל פירש
דבולע הוה כמו או בלי
הוא נתון אצטריך וכו'
ונתן ומעדר ע"י ערב
אניגרון או בולע השמן
כח. ב בחו"ש ר"ש
מכא. דלא מיירי בקמח
הנתון כמו קמח סתם
שלו שאומר קמח אית
ראוי לברך עליו כ"פ
האדמה ולא דמי לכוסס
את החטה שהוה ארו
לאכול בזה הענין. אלא
מיקל בקמח מיירי נתון
כל כך ויש בו עדיין
טמם חטת וראוי לאכול
בזה הענין. ופעם אחת
פי' לנו רבינו שהוא קמח
נתון לגמרי כעין שלנו,
אבל משל קליות הוא
השמישם אותו בחומר
ועליו מין איש בן עקביא
נתון למכור כעין שלנו,
אבל משל קליות הוא
השמישם אותו בחומר
ועליו מין איש בן עקביא
נתון למכור כעין שלנו,
אבל משל קליות הוא
השמישם אותו בחומר
ועליו מין איש בן עקביא
נתון למכור כעין שלנו,

לעזר רש"י

שלמי"ר. א. מ"מ. מלת.

מוסף רש"י

צלף. מין אילן הטוען ג' מיני
פירות, אבינות וקפריסין
ולכלי, וכו' פירוש לאף למה
לשא (שבת ל' ב"ב ב"ח) אילן
גדול הוא ועל ענפיה הרבה
או' מיני אוכל פי' אבינות
(שבת קכ). ובסוריא. ארו
אם לובה שככש דוד ופסח
עם ארץ ישראל וקסבר כ"ש
יחד לא עשה כ"ש לנף.
פיקוח מותר (קדושין ט"ז)
ובחוצה לארץ. דמקום טעם
על ארץ מילק (שם). וכו'.
שאלו ולוקח מן המורה
הלוקח מתעשר שיש בו
נטיעות יודע וקנות ישראל
יודע שזאת שנת ס' ולוקח
לכתמילה (שם).

עלה בחוזה לארץ זורק את האבינות ואוכל הקפרים. שמע מינה דאבינות הן פירא ואסורין בערלה כדכתיב וזרעלם ערלתו את פירו, אבל הקפרים אינו לפיכך מותר. ורמב"ם עלה את הלב על מיני נצפה (וב"י על האבינות ועל הקפריסין בורא פרי העץ, אלמא תרתייהו פירא ניהו. ושנינו רב דאמר ר' אליעזר אומר צלף מתעשר תמימים אבינות וקפריסין, ר' עקיבא אומר אינו מתעשר אלא אבינות בלבד מפני שהוא פרי. ומסקינן, ונימא הילכתא כר' עקיבא. [ושנינו, אי אומר הלכה כר' עקיבא] הוה אמינא אפילו בארץ קפריסין דערלה שרי, קמ"ל בחוזה לארץ שרי בארץ אסור, ונימא הילכתא כר' עקיבא בחוזה לארץ דשעמי מניה כל המיקל בארץ הלכה כמותו בחוזה לארץ, אי אמרת כתיב הילכתא כר' עקיבא הוה מילי הילכתא כר' עקיבא גבי מעשר, דהא ר' עקיבא לא איירי אלא במעשר, כדתנן ר' עקיבא אומר אינו מתעשר אלא אבינות משום שהוא פרי, דמעשר בזמן הזה מדרבנן הוא בארץ, ולפיכך הילכתא כמותו בחוזה לארץ. אבל ערלה מדאורייתא אסורה בארץ, [אימא] לאו הילכתא כדברי המיקל בחוזה לארץ, לפיכך [צריך] רב לפרש ולומר כי קפרים של ערלה בחוזה לארץ שרי.